

Welzijns- en gezondheidsstatistieken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Fiche n° I I

Gemeente Koekelberg

Editie 2006/I

1. INLEIDING EN REFERENTIEKAART	2
2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT	4
2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht	4
2.2 Huishoudenssamenstelling	5
2.3 Multiculturaliteit	9
3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN	11
3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen	11
3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen	12
4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND	15
5. MORTALITEIT	17
5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden	17
5.2 Vroegtijdige mortaliteit	19
6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID	21
7. BIJLAGE	22
7.1 Definities en afkortingen	22
7.2 Methodologie	22

Egalement disponible en français.

**Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie**

Louizalaan 183, 1050 Brussel • Tel: 32 2 552 0189 • Fax: 32 2 502 59 05
observat@ggc.irisnet.be • www.observatbru.be

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (I)

Dit document verzamelt de belangrijkste sociale en gezondheidsgegevens die beschikbaar zijn voor de gemeente Koekelberg.

Het is de bedoeling aan de beleidsmakers en lokale actoren een eenvoudig instrument aan te bieden om bepaalde kenmerken van de bevolking waarmee zij werken te kunnen begrijpen en hen te helpen om hun strategieën te oriënteren.

Deze fiches zijn een aanvulling bij de rapporten «Gezondheidsindicatoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2004», «9^e rapport over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest», «Welzijnsbarometer (editie 2005/1)» en «Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofstad (te verschijnen)». Alle rapporten zijn gratis raadpleegbaar en downloadbaar op de website www.observatbru.be. De bespreking bij de hier voorgestelde gegevens is dan ook tot het strikte minimum beperkt. Wij nodigen u uit om deze documenten te lezen indien u meer uitleg wenst.

Om deze fiches niet te zwaar te maken, moesten wij een selectie maken van gegevens die worden voorgesteld. Voor zover de gegevens beschikbaar zijn, kunt u meer details opvragen bij de instelling die als bron van de gegevens wordt aangegeven in de fiches (bepaalde links zijn beschikbaar op de website van het Observatorium www.observatbru.be) of bij het Observatorium.

De statistieken hebben betrekking op de meest recente beschikbare gegevens of op de periode 1998-2002 voor de geboorten en de sterfgevallen.

De cijfers voor Koekelberg worden vergeleken met de gemiddelde waarde voor het Gewest, ofwel met de hoogste en laagste waarden voor de verschillende gemeenten. Onder «Gewest» of «Brussels Gewest» verstaan we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 gemeenten).

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (2)

Kaart 1: Referentiekartaat Koekelberg.

Bron: Urbis, Rijksregister 2003

Bovenstaande kaart geeft een overzicht van het grondgebied van de gemeente Koekelberg. Op de achtergrond wordt het stratenpatroon afgebeeld. In dikke zwarte lijnen zijn de statistische buurten aangeduid. De bollen geven het aantal inwoners per buurt weer. Deze kaart

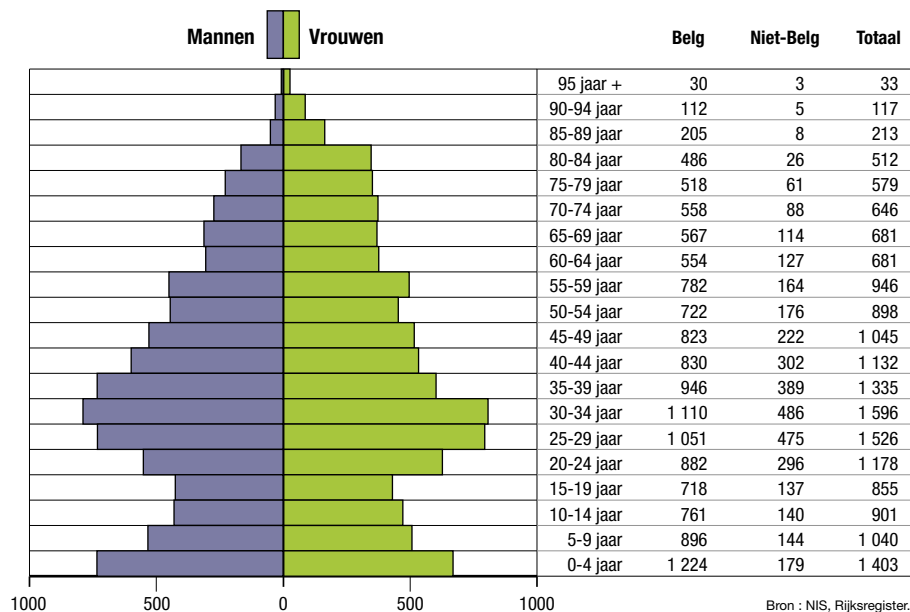
dient als referentiekartaat voor andere kaarten in deze fiche, waarop statistische gegevens per buurt worden voorgesteld. Koekelberg is een zeer kleine gemeente in het noordwesten van het Brussels Gewest en wordt begrensd door Sint-Agatha-Berchem, Ganshoren en

Jette in het noorden en Sint-Jans-Molenbeek in het zuiden. De grens tussen Koekelberg en Jette loopt door de basiliek en het Elisabethpark.

2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT

2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Figuur 1: Histogram van de totale bevolking in Koekelberg op 1/1/2004.

Op 1 januari 2004 telde de gemeente Koekelberg officieel 17 317 inwoners (8 322 mannen en 8 995 vrouwen); in het wachtregister vinden we ook nog 397 personen. 1,7% van de bevolking van het Brussels Gewest woont in Koekelberg.

Tussen 2000 en 2004 is de bevolking aangegroeid met 1 106 individuen wat een toename betekent van 6,8%.

Tabel 1: Evolutie van de kenmerken van de bevolking in Koekelberg en het Brussels Gewest van 1998 tot 2004.

	Koekelberg			Brussels Gewest		
	1998	2001	2004	1998	2001	2004
% < 20 jaar	23,2%	23,9%	24,2%	23,2%	23,5%	23,7%
% 20-64 jaar	58,5%	58,7%	59,7%	59,6%	60,0%	60,7%
% 65 jaar en ouder	18,3%	17,4%	16,1%	17,2%	16,5%	15,6%
Verouderingsindex (≥ 65 jaar/ $0-19$ jaar)	78,8%	73,1%	66,2%	74,0%	70,5%	66,0%
Afhankelijkheidsindex ($0-19$ jaar) $+(\geq 65$ jaar)/($20-64$ jaar)	71,0%	70,4%	67,5%	67,8%	66,7%	64,8%
Index van intensiteit van de veroudering (> 80 jaar/ ≥ 65 jaar)	26,7%	26,8%	31,5%	26,3%	26,7%	29,6%

Bron: NIS, Rijksregister.

Het aandeel jongeren neemt sneller toe en het aandeel 65-plussers neemt sneller af in Koekelberg dan in het gehele Gewest. Dit verklaart de gevoelige daling van de verouderingsindex die nu vergelijkbaar is met deze van het hele Gewest.

2.2 Huishoudenssamenstelling (I)

Tabel 2: Huishoudenssamenstelling op 1/1/2004 (typologie CBGS).

	Koekelberg		Brussels Gewest	
	Aantal hh	% hh	Aantal hh	% hh
alleenwonende man	1 815	22,1	116 758	23,8
alleenwonende vrouw	1 946	23,7	128 990	26,3
paar zonder inwonende kinderen	1 544	18,8	81 891	16,7
paar met inwonende kinderen	1 776	21,6	100 993	20,6
alleenstaande moeders met inwonende kinderen	806	9,8	44 288	9,0
alleenstaande vaders met inwonende kinderen	113	1,4	7 019	1,4
andere huishoudenstypes	177	2,2	8 642	1,8
huishoudenstype onbekend	40	0,5	2 714	0,6
totaal aantal private huishoudens	8 217	100,0%	491 295	100,0%
collectieve huishoudens	7		308	
totaal aantal huishoudens	8 224		491 603	

Bron: Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie

45,8% van de huishoudens (1) zijn huishoudens van één persoon. Opgelet, het gaat om het aandeel huishoudens, en niet het aandeel personen dat alleen woont, dat bedraagt 27,7% van de meerderjarige bevolking in Koekelberg (31,3% voor het Brussels Gewest).

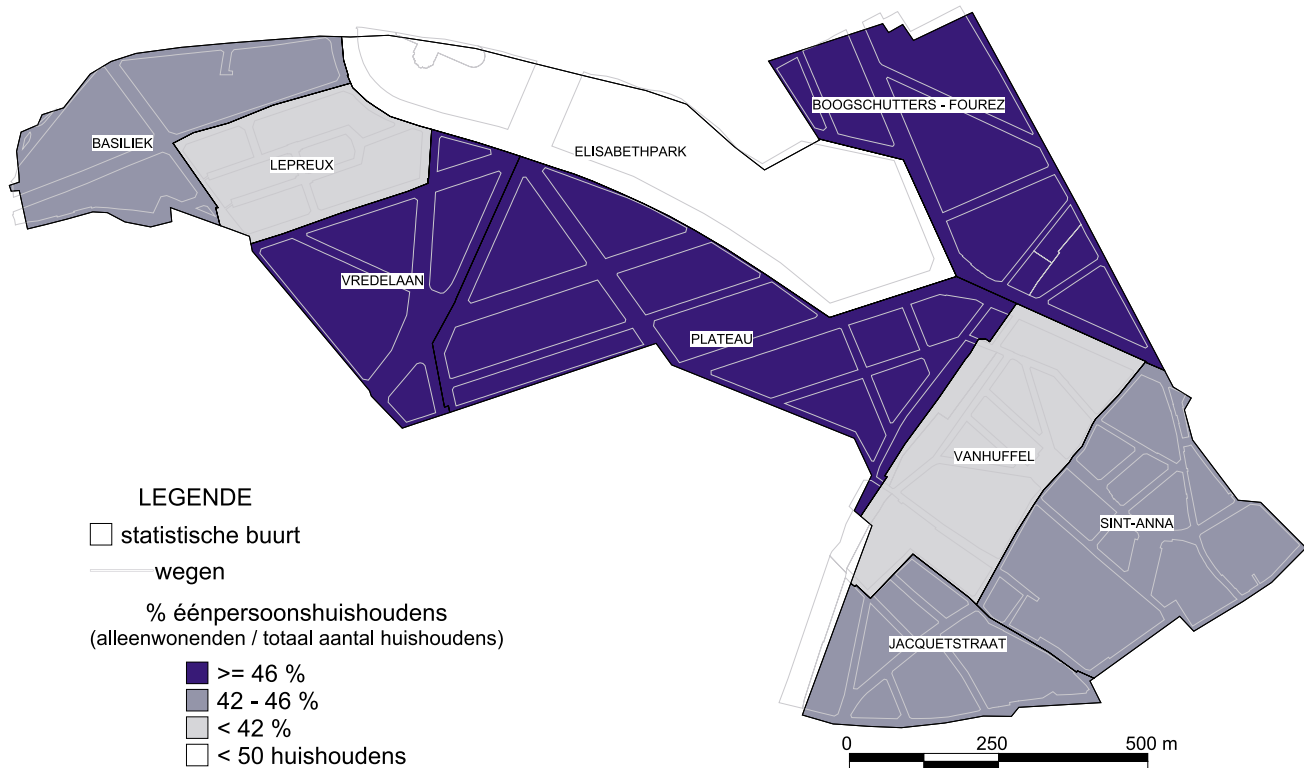
Minstens 64,6% van de huishoudens hebben geen kinderen (minstens 66,8% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). Ongeveer één derde van de huishoudens met kinderen zijn éénuoudergezinnen. Dit zijn vooral alleenstaande moeders met kinderen, maar er zijn ook 113 alleenstaande vaders met kinderen in Koekelberg.

De samenstelling van de huishoudens is verschillend naargelang van de statistische buurt. Onderstaande kaartjes geven hierover wat meer informatie.

(1) Een huishouden kan uit één of meerdere personen bestaan. Alleenstaanden worden bijgevolg ook beschouwd als een (éénpersoons-) huishouden.

2.2 Huishoudenssamenstelling (2)

Kaart 2: Aandeel éénpersoonshuishoudens per statistische buurt op 1/1/2004 in Koekelberg.

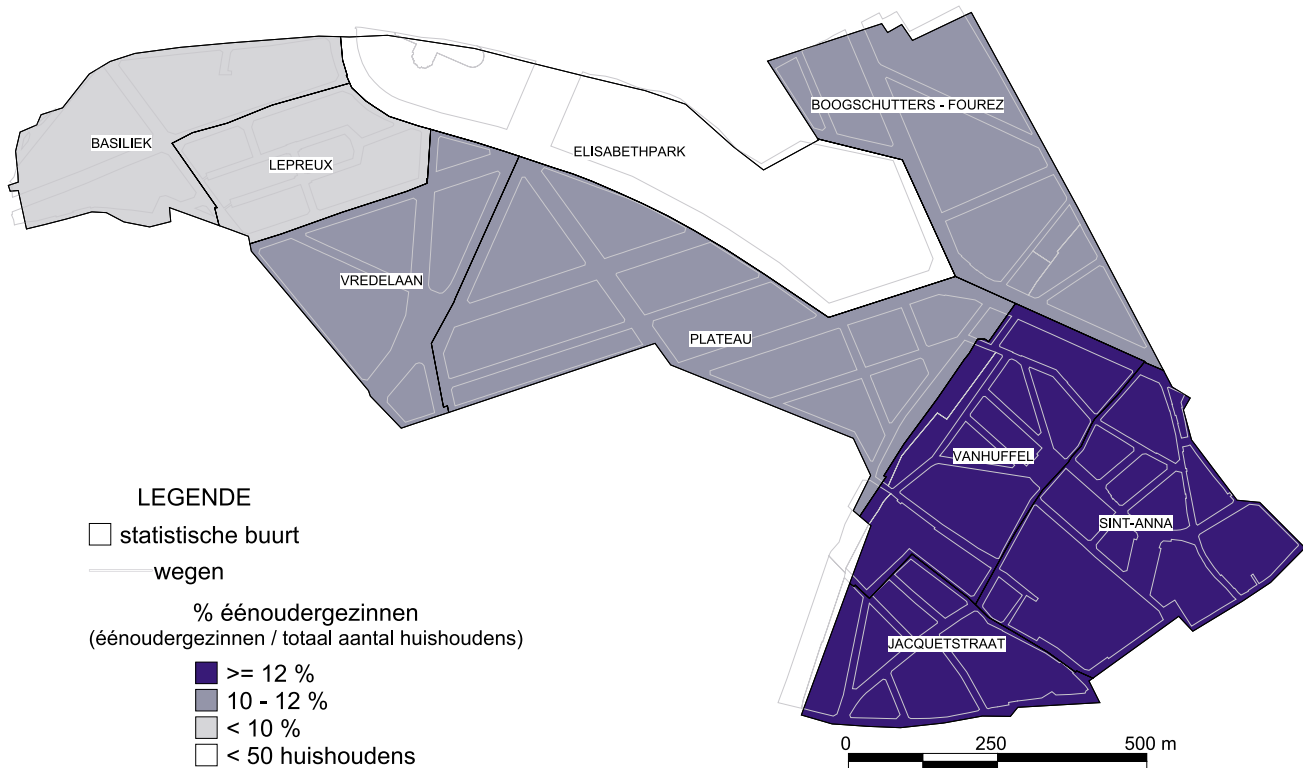

Bron: Urbis, CBGS 2004

Koekelberg telt minder éénpersoonshuishoudens (45,8%) dan gemiddeld in het Gewest (50,0%). De statistische buurten rond het Elisabethpark tellen het grootste aandeel éénpersoonshuishoudens. In slechts één buurt is meer dan de helft van de huishoudens is een huishouden van één persoon: «Boogschutters – Fourez» (54,6%).

2.2 Huishoudenssamenstelling (3)

Kaart 3: Aandeel éénoudergezinnen per statistische buurt op 1/1/2004 in Koekelberg.

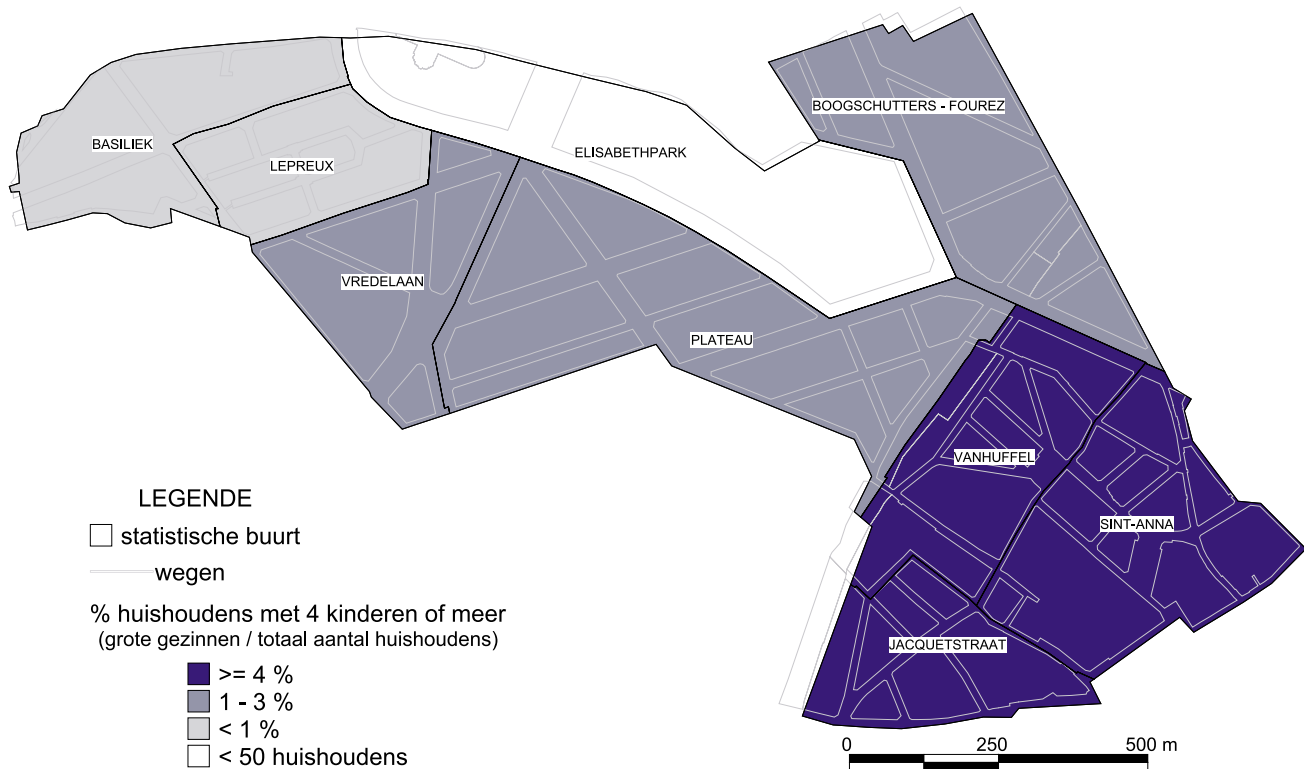

Bron: Urbis, CBGS 2004

Het gemiddeld aandeel éénoudergezinnen is iets hoger in Koekelberg (11,2%) dan in het Gewest (10,4%). Het aandeel éénoudergezinnen is het hoogst in de oostelijke buurten, gemiddeld rond het Elisabethpark en het laagst in het westen. De demografische samenstelling van de buurten in het westen van Koekelberg lijkt sterk op die van de aangrenzende buurten in Laag-Molenbeek.

2.2 Huishoudenssamenstelling (4)

Kaart 4: Aandeel huishoudens met 4 kinderen of meer per statistische buurt op 1/1/2004 in Koekelberg.

Bron: Urbis, CBGS 2004

Er zijn gemiddeld 2,5% grote gezinnen in Koekelberg (t.o.v. 2,6% in het Gewest). Er is een groot verschil tussen het oosten en het westen van de gemeente. In het westen is het aandeel ouderen groot en het aandeel grote gezinnen klein. De statistische buurten in het oosten tellen weinig ouderen maar wel meer dan 4% grote gezinnen: «Vanhuffel» (5,3%), «Sint-Anna» (4,3%), «Jacquetstraat» (4,0%).

2.3 Multiculturaliteit (I)

Tabel 3: De voornaamste nationaliteiten in Koekelberg en het Brussels Gewest, 2004.

Gemeente Koekelberg			Brussels Gewest		
Nationaliteit	Aantal	%	Nationaliteit	Aantal	%
België	13 775	79,5	België	736 448	73,7
Marokko	858	5,0	Marokko	41 987	4,2
Frankrijk	483	2,8	Frankrijk	39 138	3,9
Italië	385	2,2	Italië	27 953	2,8
Spanje	307	1,8	Spanje	20 428	2,0
Portugal	182	1,1	Portugal	15 958	1,6
Griekenland	159	0,9	Turkije	11 595	1,2
Turkije	157	0,9	Verenigd Koninkrijk	9 230	0,9
Congo	119	0,7	Griekenland	8 922	0,9
Polen	60	0,3	Duitsland	7 778	0,8
Nederland	44	0,3	Congo	7 269	0,7
Andere	788	4,6	Andere	73 193	7,3
TOTAAL	17 317	100,0%	TOTAAL	999 899	100,0%

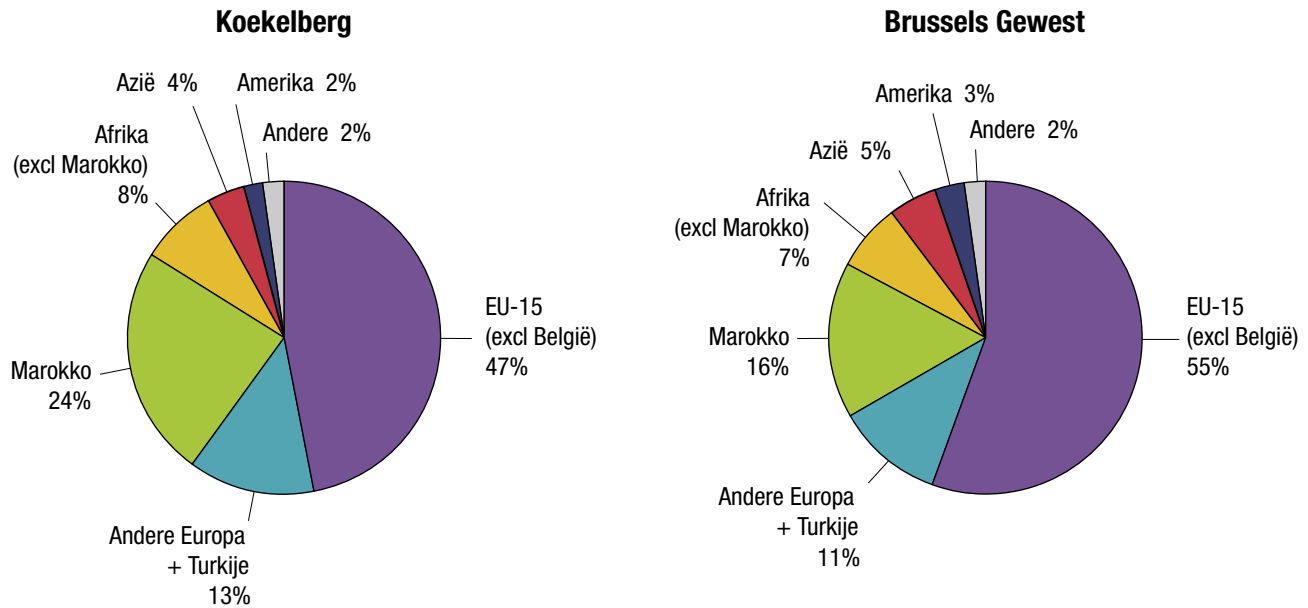
Bron: NIS, Rijksregister.

In 2004 had 20,5% van de Koekelbergse bevolking een niet-Belgische nationaliteit (2), wat minder is dan het gemiddelde voor het Brussels Gewest (26,3%).

(2) Het gaat wel degelijk over de nationaliteit, en niet over de origine.

2.3 Multiculturaliteit (2)

Figuur 2: Verdeling van de niet-Belgische bevolking in Koekelberg en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

Bron : NIS, Rijksregister.

Bijna de helft van deze niet-Belgische populatie in Koekelberg (46,8%) is afkomstig uit één van de 15 EU-landen (3) (55,1% voor het hele Gewest).

Onder deze niet-Belgen wordt de belangrijkste groep gevormd door de Marokkaanse gemeenschap (24,2% van de niet-Belgen, 5,0% van de totale bevolking), gevolgd door de Fransen (13,6% van de niet-Belgen), de Italianen (10,9% van de niet-Belgen), de Spanjaarden (8,7% van de niet-Belgen) en de Portugezen (5,0% van de niet-Belgen).

(3) Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Denemarken, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Griekenland, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Finland, Zweden.

3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN

3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen

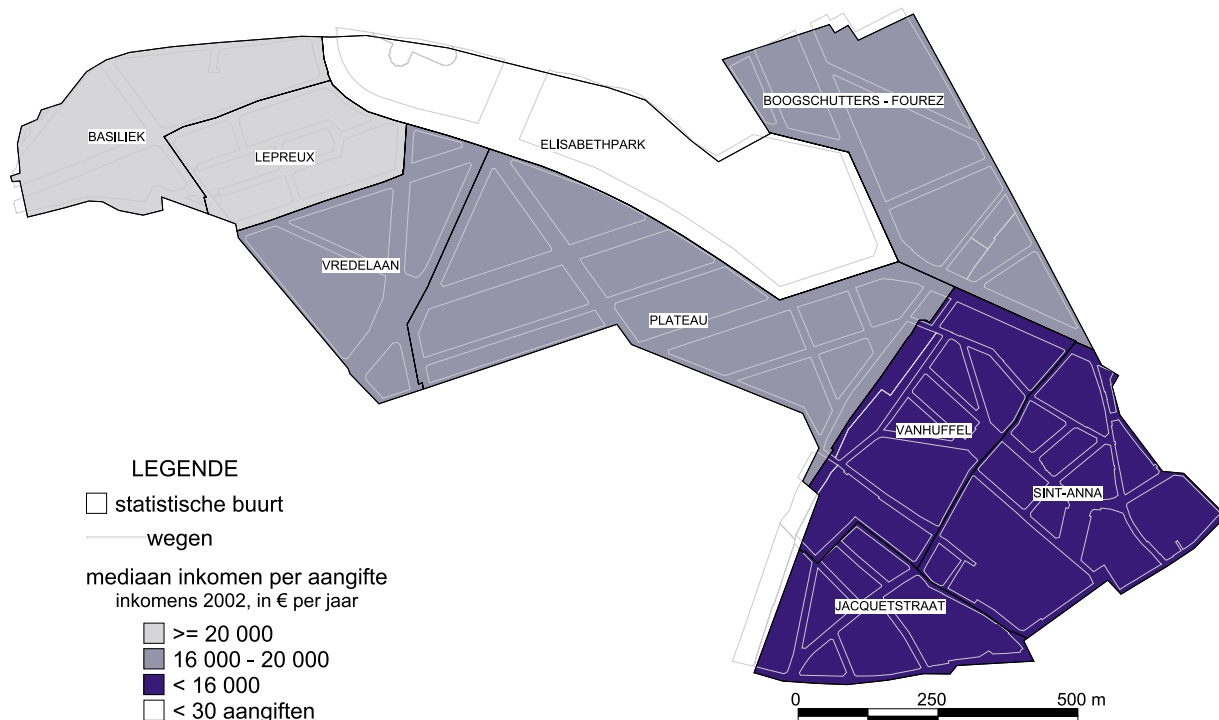
Zowel het gemiddeld als het mediaan inkomen ligt in Koekelberg een beetje lager dan in het Brussels Gewest en in de rest van het land. Er zijn echter verschillen binnen de gemeente. De buurten met het laagste mediaan inkomen bevinden zich in het oosten van de gemeente dat aansluit op Laag-Molenbeek: «Jacquetstraat» (13 989 €), «Sint-Anna» (14 825 €) en «Vanhuffel» (15 867 €). In het westen van de gemeente is het mediaan inkomen per buurt het hoogst: «Basiliek» (21 659 €) en «Lepreux» (20 882 €).

Tabel 4: Het gemiddeld en het mediaan inkomen per belastingsaangifte, inkomens 2002, aangifte 2003 in euro per jaar.

	Gemiddeld inkomen per aangifte	Mediaan inkomen per aangifte
België	24 621 €	18 914 €
Brussels Gewest	23 776 €	17 588 €
Koekelberg	22 055 €	17 302 €

Bron: fiscale statistieken NIS.

Kaart 5: Het mediaan inkomen per buurt, in Koekelberg (inkomensjaar 2002, aanslagjaar 2003).

Bron: Urbis, Fiscale statistieken NIS 2003

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (I)

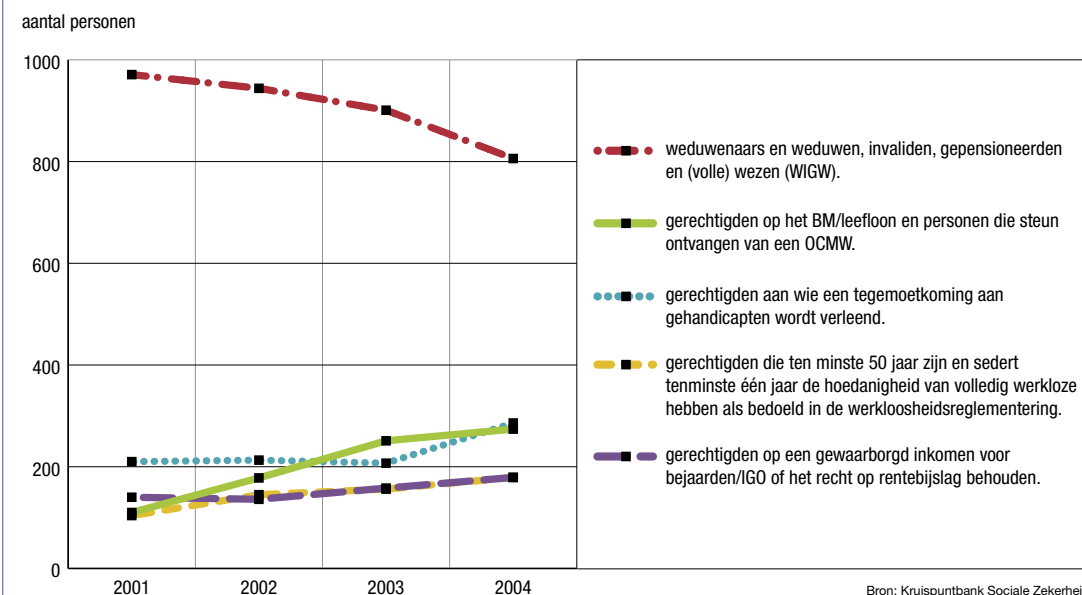
Koekelberg telt voor alle categorieën behalve «OCMW» naar verhouding meer gerechtigden dan gemiddeld in het Gewest.

Tabel 5: Aantal belastingplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging in Koekelberg, aantal op 1 januari 2004.

	Koekelberg		Brussels Gewest	
	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking
WIGW	806	6,0%	40 962	5,2%
OCMW	274	2,0%	18 841	2,4%
inkomensgarantie voor ouderen of rentebijslag	179	1,3%	9 617	1,2%
gehandicapten	286	2,1%	13 493	1,7%
oudere langdurig werklozen	179	1,3%	9 055	1,2%
Totaal aantal gerechtigden	1 724	12,8%	91 968	11,7%
Meerderjarige bevolking (> 18 jaar)	13 476		784 988	

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

Figuur 3: Evolutie van het aantal belastingplichtigen wonende in Koekelberg die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging.

Behalve de WIGW's stijgt het aandeel van alle categorieën tussen 2001 en 2004, zowel in Koekelberg als in het Gewest.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (2)

Tabel 6: Aantal personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen op 1/1/2004 in Koekelberg en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

Aantal uitkeringen op 1 januari 2004	Koekelberg		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Jongeren (18-25 jaar)	1 536	100,0%	89 537	100,0%
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	103	6,7	6 118	6,8
Werkloosheidsuitkering (UWV)	223	14,5	9 447	10,6
Invalideitsuitkering	14	0,9	477	0,5
Totaal aantal jongeren met een uitkering	340	22,1	16 042	17,9
Actieve bevolking (18-64 jaar)	10 695	100,0%	628 573	100,0%
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	387	3,6	25 201	4,0
Werkloosheidsuitkering (UWV)	1370	12,8	63 016	10,0
Invalideitsuitkering	202	1,9	10 845	1,7
Totaal aantal mensen op actieve leeftijd met een uitkering	1959	18,3	99 062	15,8
Ouderen (≥ 65 jaar)	2 781	100,0%	156 415	100,0%
Inkomensgarantie voor ouderen*	216	7,8	11 857	7,6
Invalideitsuitkering	155	5,6	6 637	4,2
Totaal aantal ouderen met een uitkering	371	13,3	18 494	11,8

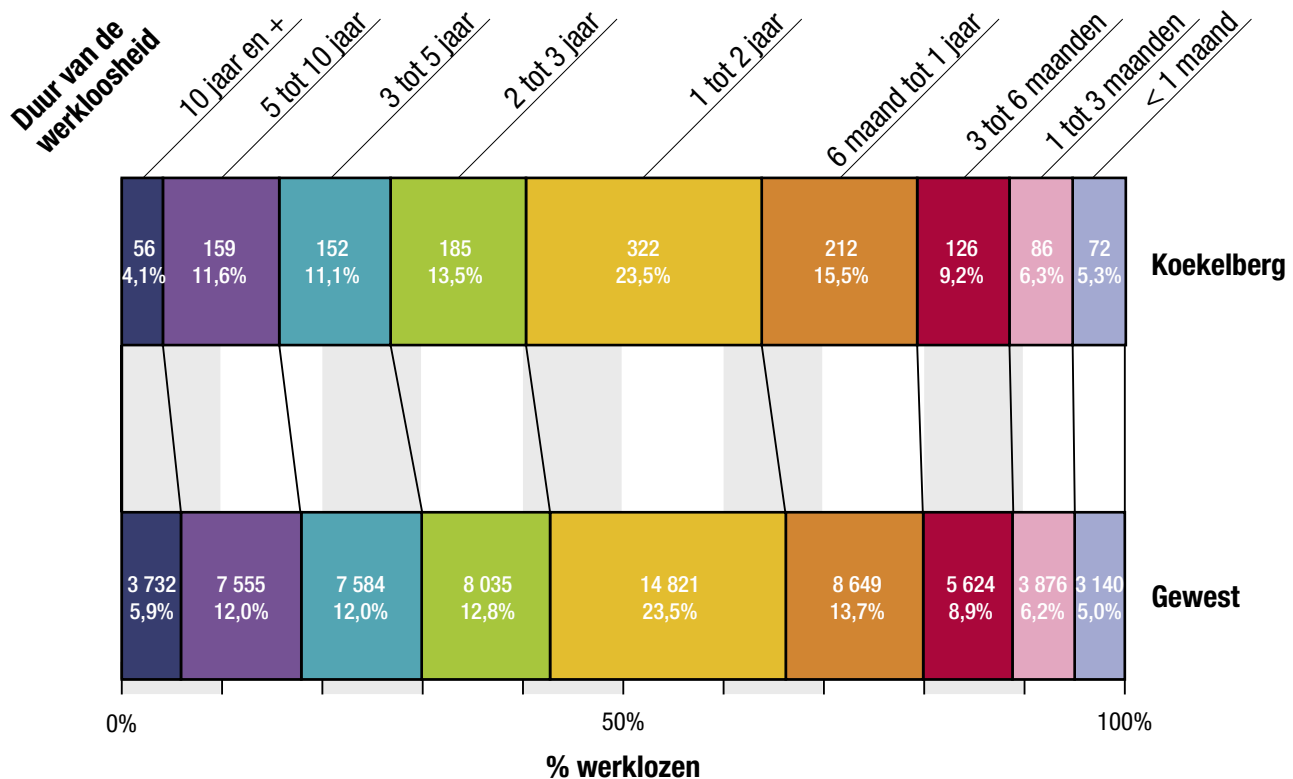
* ook ouderen in het uitdovende statuut van gewaarborgd inkomen voor bejaarden zijn in dit cijfer opgenomen.

Bron: POD Maatschappelijke integratie, BGDA, FOD Sociale Zekerheid, Rijksdienst voor pensioenen.

Ongeveer één op vijf jongeren en mensen op actieve leeftijd in Koekelberg leeft van een uitkering. Het aandeel van de bevolking dat van een minimum- of vervangingsuitkering leeft is voor alle categorieën hoger in Koekelberg dan in het Gewest. Eén op 7 ouderen heeft een inkomensgarantie of invalideitsuitkering.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (3)

Figuur 4: Inactiviteitsduur van de werklozen in Koekelberg en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

Bron: BGDA, 1/1/2004.

Voor heel wat mensen is de werkloosheidsuitkering geen tijdelijke oplossing, maar een situatie die langere tijd duurt. 40% van de werklozen in Koekelberg is minstens 2 jaar werkloos (tov 43% in het Gewest). 64% is minstens 1 jaar werkloos (tov 66% in het Gewest).

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (I)

Voor het jaar 2003 bedroeg het geboortecijfer 18,4‰ in Koekelberg tegen 14,8‰ voor het hele Brussels Gewest (gegevens van het Rijksregister).

Volgens de statistische formulieren bij de geboortecertificaten werden 1 461 geboorten geregistreerd bij moeders met verblijfplaats in de gemeente Koekelberg tussen 1998 en 2002.

Tabel 7: Kenmerken van geboortes en van moeders met verblijfplaats in Koekelberg en regio Brussel (periode 1998-2002).

	Aantal Koekelberg	% Koekelberg*	% Gewest*	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Meerlinggeboorte	58	4,0	3,5	2,7 - 5,5
Keizersnede	212	14,5	14,9	13,7 - 17,4
Inductie van de bevalling	393	27,9	27,4	23,3 - 31,9
Premature bevalling (<37 weken)	91	6,7	7,1	5,8 - 8,2
Ernstig premature bevalling (<32 weken)	17	1,3	1,1	0,4 - 1,6
Laag geboortegewicht (< 2500g)	104	7,4	7,0	5,8 - 7,9
Geboorte binnen huishouden zonder professionele activiteit	341	24,7	25,4	5,3 - 42,9
Alleenstaande moeder	222	15,4	15,4	9,0 - 18,4
Moeder < 20 jaar	44	3,0	3,3	1,0 - 6,4
Moeder ≥ 40 jaar	30	2,1	3,2	2,1 - 4,7

**Per 100 geboorten of levendgeborenen (vroeggeboorten, laag geboortegewicht).
De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Koekelberg ten opzichte van de cijfers in het Gewest.*

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (2)

Tabel 8: Perinatale, foeto-infantiele en infantiele sterfte onder de geboortes bij moeders die verblijven in Koekelberg en in het Brussels Gewest (periode 1998-2002).

	Aantal Koekelberg	Koekelberg per 1000 geboortes	Gewest per 1000 geboortes	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Perinatale sterfte (4)	10	6,8	7,1	2,4 - 9,7
Infantiele sterfte (5)	9	6,2	5,1	2,0 - 6,3
Foeto-infantiele sterfte (6)	17	11,6	10,0	4,8 - 13,1

De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Koekelberg ten opzichte van de cijfers in het Gewest.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De proporties van geboorten bij zeer jonge moeders, alleenstaande moeders en huishoudens zonder inkomsten uit arbeid liggen dicht bij de gewestelijke gemiddelden. Ten opzichte van de andere gemeenten van het Gewest telt Koekelberg naar verhouding het laagste aandeel geboorten bij moeders van 40 jaar of ouder.

Het aantal geboortes in Koekelberg is klein, waardoor statistische vergelijkingen voor bepaalde indicatoren niet betrouwbaar zijn.

De waarden van de meeste perinatale en infantiele gezondheidsindicatoren liggen dicht bij de gemiddelden voor het ganse Gewest. Hoewel de foeto-infantiele sterfte hoger ligt in Koekelberg dan in

het Gewest als geheel, is dit verschil vanwege het lage absolute aantal sterftes toch niet statistisch significant en dient het dus met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

-
- (4) Overlijden voor de geboorte, vanaf de 22e week van de zwangerschap of vanaf 500g, of tijdens de eerste levensweek (0-6 dagen volle dagen) op 1000 geboortes.
 - (5) Overlijden tussen de geboorte en de leeftijd van 1 jaar (0-364 dagen volle dagen) op 1000 levendgeborenen.
 - (6) Overlijden tussen de 22 weken zwangerschap en de geboorte (criterium van kracht sinds 1999, voordien was het criterium 28 weken zwangerschap of 1000g) of in de loop van het eerste levensjaar op 1000 geboorten.

5. MORTALITEIT

In de periode 1998-2002 zijn er 937 overlijdens geregistreerd van bewoners van Koekelberg.

De mortaliteitsratio voor de periode 1998-2002 bedroeg in Koekelberg 11,6‰ bij de mannen en 11,3‰ bij de vrouwen. (Bron: Statistische formulieren voor overlijden)

Na standaardisatie voor leeftijd zien we dat deze ratio bij de mannen hoger ligt en bij de vrouwen vergelijkbaar is met deze die worden gevonden voor het gehele Gewest. In vergelijking met het Gewest als geheel stellen we bij de mannen een oversterfte vast van 11%.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (I)

Tabel 9: Belangrijkste doodsoorzaken voor alle leeftijden in Koekelberg, periode 1998-2002 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering voor leeftijd.

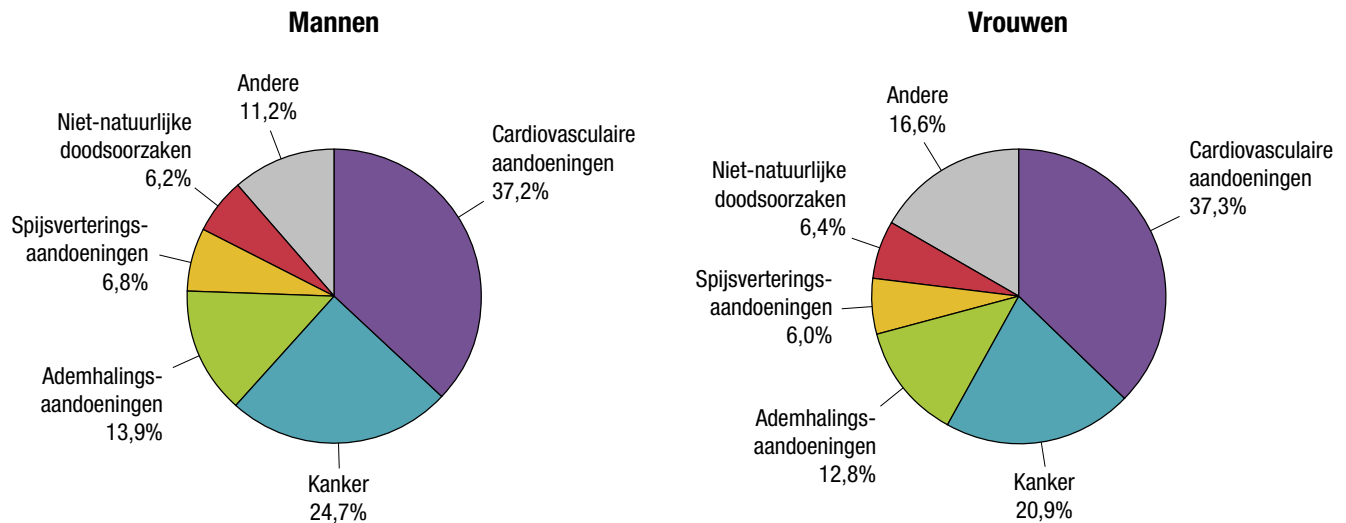
	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit tov het Gewest	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit tov het Gewest
Hart- en vaatziekten	169	432,3	+ 25%	180	422,1	- 3%
Kanker	112	286,5	- 3%	101	236,9	- 2%
Ziekten van de ademhalingsorganen	63	161,2	+ 18%	62	145,4	+ 19%
Ziekten van de spijsverteringsorganen	31	79,3	+ 50%	29	68,0	+ 20%
Uitwendige doodsoorzaken	28	71,6	- 3%	31	72,7	+ 26%
waarvan ongevallen	13	-	-	25	58,6	+ 43%
zelfmoord	11	-	-	5	-	-

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De tabel van de belangrijkste doodsoorzaken toont aan dat, in vergelijking met het gehele Gewest en na standaardisatie voor leeftijd, er bij de mannelijke bewoners van Koekelberg een oversterfte wordt vastgesteld gerelateerd aan cardiovasculaire aandoeningen en aandoeningen van het spijsverteringsstelsel.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (2)

Figuur 5: Verdeling van de belangrijkste doodsoorzaken per geslacht, Koekelberg 1998-2002.

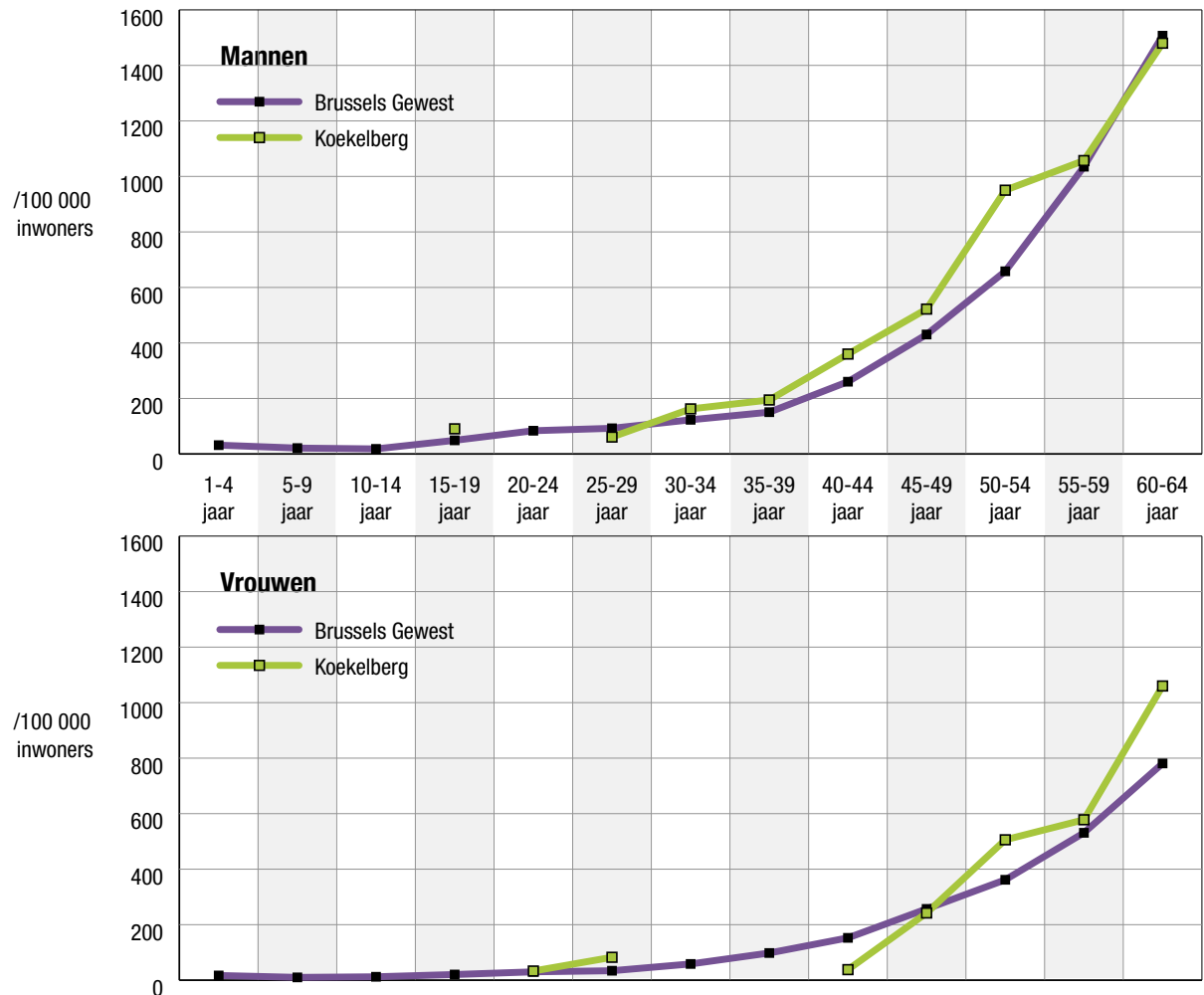
Bron : Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De belangrijkste doodsoorzaken in Koekelberg zijn dezelfde als in het Brussels Gewest.

Het grotere aandeel van sterfte door cardiovasculaire ziekten bij vrouwen dan bij mannen is te wijten aan de hogere leeftijd waarop vrouwen overlijden.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (I)

Figuur 6: Sterftecijfer naar leeftijd (per 100 000 inwoners), vergelijking met het geheel van het Brussels Gewest.

In Koekelberg ligt de vroegtijdige sterfte (voor de leeftijd van 65 jaar) bij 3,1 op 1000 mannen en 1,6 op 1000 vrouwen. Na standaardisatie voor leeftijd zijn

deze sterftecijfers zowel voor mannen als vrouwen vergelijkbaar met deze van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De grafieken hierboven tonen aan

dat er voor mannen een lichte oversterfte wordt vastgesteld tussen de leeftijd van 40 en 60 jaar.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (2)

Gezien het lage aantal vroegtijdige sterftes die werden geregistreerd in Koekelberg voor de periode 1998-2002 is het niet mogelijk om deze sterfte voor te stellen voor de verschillende belangrijkste doodsoorzaken (7).

Bij de mannen zijn de drie vaakst vastgestelde oorzaken ischemische hartziekten (17 overlijdens), zelfmoord (10 overlijdens) en longkanker (9 overlijdens).

Bij de vrouwen zijn de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken borstkanker (9 overlijdens), zelfmoord (6 overlijdens) en met gelijke frequentie longkanker, ischemische hartziekten en zelfmoord (4 overlijdens voor elk van deze oorzaken).

(7) Om methodologische redenen presenteren we de cijfers (sterftecijfer, mortaliteitsratio en vergelijkingen met de hele regio) alleen voor de oorzaken waarvan er minstens 20 overlijdens zijn geregistreerd gedurende de opgevolgde periode.

6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID

In Koekelberg meende 30,6% van de ter gelegenheid van de Socio-economische enquête 2001 ondervraagde mensen dat zijn gezondheidstoestand niet bevredigend was (middelmatisch, slecht of heel slecht). Dit aandeel bedraagt 26,1% voor het hele Brussels Gewest.

Wij merken ruimtelijke verschillen op het niveau van de buurten. Op de kaart

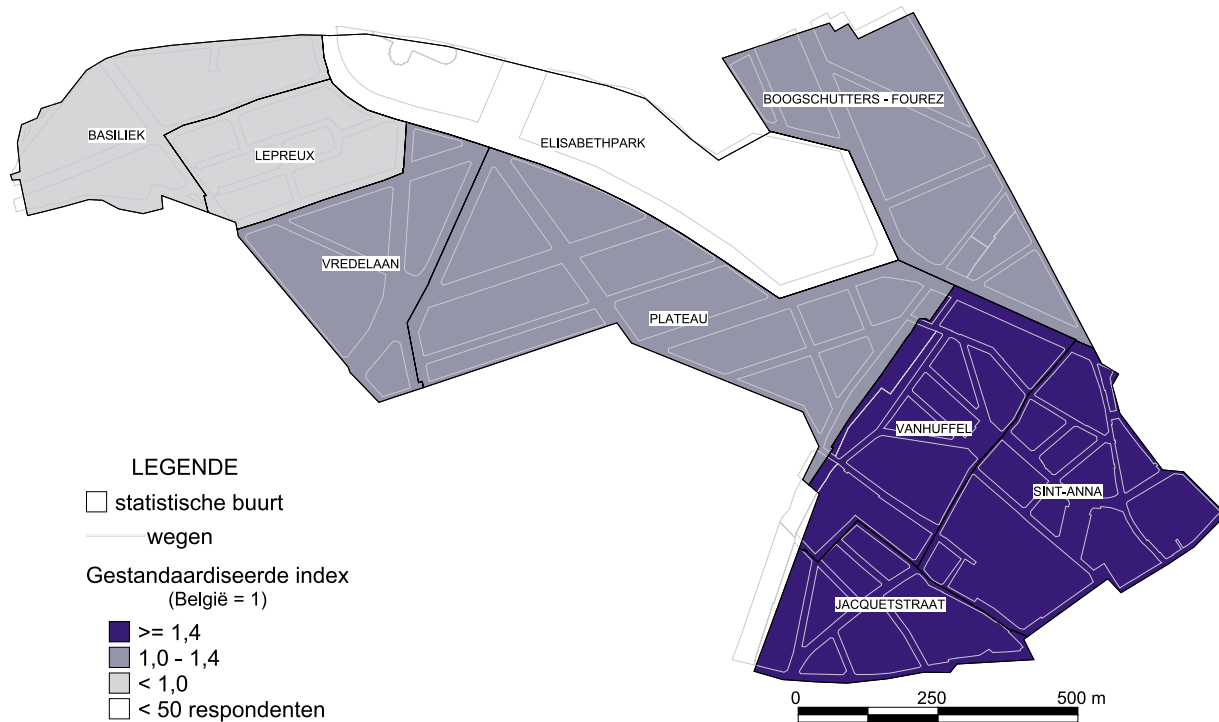
wordt de gestandaardiseerde index voor elke buurt voorgesteld. Deze meet de verhouding personen die hun gezondheid als slecht ervaren ten opzichte van het Belgische gemiddelde.

De meest extreme waarde (1,58) wordt waargenomen in de buurt «Jacquetstraat». In deze buurt is de proportie mensen die zich niet gezond

voelen 58% hoger dan gemiddeld in het land. In de aangrenzende buurten «Sint-Anna» en «Vanhuffel» is de waarde ook erg hoog.

Twee buurten hebben een waarde kleiner dan 1,0, wat betekent dat de verhouding mensen die zich niet gezond voelen, lager ligt dan gemiddeld in het land.

Kaart 6: Subjectieve gezondheid: personen die zich niet in goede gezondheid voelen, per buurt in Koekelberg.

Bron: Urbis, Socio-economische enquête 2001 (berekeningen P. Deboosere)

7. BIJLAGE

7.1 Definities en afkortingen

‰ = per 1000.

Afhankelijkheidsindex: staat voor het aandeel van de bevolking dat zich bevindt in de afhankelijke leeftijdscategorieën (0-19 jaar en 65 jaar en meer) in vergelijking met de bevolking die het meest waarschijnlijk een beroepsactiviteit uitoefent (20 tot 64 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Bruto mediaan inkomen: bruto-inkomen waarvoor er evenveel huishoudens zijn met een lager inkomen als huishoudens met een hoger inkomen (inkomen dat zich bevindt in het midden van de inkomensverdeling gerangschikt volgens orde van grootte).

IG0: Inkomensgarantie voor ouderen.

Index van de intensiteit van de veroudering: staat voor het aandeel mensen ouder dan 80 jaar onder de 65-plussers.

LL: leefloon (nieuwe wetgeving, vanaf 2002), toegekend door het OCMW.

Verouderingsindex: staat voor het aandeel van de ouderen (65 jaar en meer) in vergelijking met dat van de jongeren (0 tot 19 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Wachtregister: bevat de kandidaat-vluchtelingen die zich in een erkenningsprocedure bevinden.

WIGW: weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen: onder andere deze categorieën hebben recht op de verhoogde tussenkomst inzake geneeskundige verzorging onder bepaalde inkomensvoorwaarden.

7.2 Methodologie (I)

CARTOGRAFIE (BOLLENKAART)

In de referentiekaart wordt aan de hand van bollen de densiteit van de bevolking per statistische buurt weergegeven. De oppervlakte van de bollen is evenredig met het aantal inwoners in de statistische buurten. In de legende kan voor drie bollen worden afgelezen hoeveel inwoners de bollen vertegenwoordigen, maar op de kaart komen uiteraard ook andere waarden voor (continue schaal). Per kaart wordt de schaal aangepast, de grootte van de bollen zijn dus niet vergelijkbaar tussen verschillende kaarten.

CARTOGRAFIE (CHOROPLETENKAART)

De meeste kaarten in deze fiche zijn choropletenkaarten (de vlakken worden opgevuld met een kleur). Voor elke statistische buurt wordt de relatieve waarde (bijvoorbeeld: % alleenstaanden) berekend. De buurten worden vervolgens opgedeeld in categorieën: buurten met de hoogste waarden, buurten met eerder hoge waarde, buurten met een gemiddelde waarde, buurten met een eerder lage waarde en buurten met de laagste waarden. Het gemiddelde voor de gemeente behoort steeds tot de middelste klasse. Omwille van de interpretatie worden de buurten met minder dan 50 huishoudens wit gelaten.

STATISTISCHE SECTOR - STATISTISCHE BUURT

Een statistische buurt is de kleinste administratieve eenheid waarvoor sociaal-economische en administratieve gegevens beschikbaar zijn. Elke gemeente kan opgedeeld worden in meerdere statistische buurten. Gegevens per statistische buurt maken het mogelijk om intragemeentelijke verschillen zo goed mogelijk te vatten. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is opgedeeld in 724 statistische buurten.

In 2002 telde een buurt gemiddeld 1350 inwoners. Een statistische buurt mag niet worden verward met de alledaagse betekenis die aan buurten wordt gegeven. In de ogen van de bewoners en gebruikers zijn buurten meestal maar vaag afgebakend. Bovendien verschilt de buurtomschrijving van bewoner tot bewoner. De afbakening van de statistische buurten kan worden afgelezen van de referentiekaart die in elke fiche per gemeente wordt opgenomen.

In 2001 werd een lichte wijziging doorgevoerd in de afbakening van de statistische buurten. Afhankelijk van de gegevensbron wordt met de oude afbakening (van voor 2001) dan wel met de nieuwe afbakening gewerkt. (Meer info: Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofstad, Dossiers van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2006/06, te verschijnen).

7.2 Methodologie (2)

STATISTISCHE SIGNIFICANTIE

De mate van statistische significantie evalueert de rol van de willekeurige fluctuaties (met andere woorden van het toeval) in de verkregen resultaten. Preciezer gezegd, evalueert zij de waarschijnlijkheid, p-waarde genoemd, dat het verkregen resultaat zich enkel voordoet door toeval. Doorgaans gebruikt men de grens van 5% om te zeggen of het resultaat al dan niet significant is. Met andere woorden, een p-waarde $< 0,05$ wordt beschouwd als significant en dus gaat men ervan uit dat het resultaat niet te wijten is aan toeval. Wanneer het verschil statistisch significant is, wordt het cijfer in vet weergegeven.

Voor de vergelijkingen uitgevoerd met een indirecte standaardisering werd de statistische significantie geëvalueerd door het betrouwbaarheidsinterval (indien dat de waarde 1,0 bevat, is het verschil statistisch niet significant).

De mate van statistische significantie hangt sterk af van de grootte van de bevolking. Het is dan ook logisch dat in de gemeenten met minder inwoners de verschillen met het hele Gewest minder gemakkelijk de grens van de statistische significantie halen.

STANDAARDISERING

Standaardisering is een methode die erin bestaat de cijfergegevens te corrigeren om vergelijkingen mogelijk te maken tussen de bevolkingsgroepen waarvan de leeftijdsstructuur anders is. De meeste standaardiseringsmethoden gebruiken een gewogen gemiddelde van specifieke cijfers in de leeftijdscategorieën (hier zullen wij enkel standaardisatie naar leeftijd bespreken, maar je kunt op dezelfde wijze standaardiseren voor een reeks andere kenmerken zoals bijvoorbeeld het geslacht).

Na een standaardiseringsmethode te hebben toegepast, verkrijgen we **volgens de leeftijd gestandaardiseerde mortaliteitscijfers** (men zegt ook aangepast). Wanneer wij de voor de leeftijd aangepaste cijfers vergelijken, kunnen de waargenomen verschillen tussen de cijfers niet te wijten zijn aan verschillen in de leeftijdsstructuur van de bevolking. Men spreekt daarentegen van **brutocijfer** voor de niet-gestandaardiseerde cijfers.

In de fiches werden de vergelijkingen tussen de gemeenten en het hele Gewest uitgevoerd door indirecte standaardisering.

Bij indirecte standaardisering gebruiken wij de cijfers van een referentiebevolking (hier het hele Gewest) om het aantal sterfgevallen te berekenen dat verwacht zou zijn in de bestudeerde bevolking indien zij dezelfde mortaliteitscijfers had gehad per leeftijd als de referentiebevolking. Dit maakt het mogelijk om vervolgens de gestandaardiseerde mortaliteitsverhouding (of gestandaardiseerde mortaliteitsratio) (GMV of SMR) te berekenen. Een GMV hoger dan 1,0 in een gemeente geeft aan dat, gelet op de leeftijd, het mortaliteitscijfer hoger ligt in deze gemeente dan in het hele Gewest. De referentiebevolking (Brussels Gewest) wordt aangegeven met een GMV van 1,0.

De resultaten worden voorgesteld in de vorm van «oversterfte» of «ondersterfte», uitgedrukt in een percentage: in vergelijking met het mortaliteitscijfer van het hele Gewest dat overeenstemt met 1,0 zal een SMR van 1,20 worden uitgedrukt als een oversterfte van + 20%.

MORTALITEITSCIJFER

Dit is de verhouding, voor een gegeven periode, van het aantal sterfgevallen in een bepaalde bevolking tot de effectieve omvang van deze bevolking in het midden van de periode. Deze verhouding wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

De bron voor de teller is het overlijdensbestand, aangelegd op basis van de statistische formulieren bij de overlijdensattesten en voor de noemer de effectieve bevolkingsomvang verstrekt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het cijfer van de vroegtijdige mortaliteit wordt berekend door het aantal sterfgevallen van mensen jonger dan 65 jaar in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen jonger dan 65 jaar in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

Het sterftecijfer per oorzaak wordt berekend door het aantal sterfgevallen te wijten aan een bepaalde oorzaak in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 100 000 inwoners.

N.B. in de praktijk wordt de bevolking in het midden van de periode geraamd door het gemiddelde te berekenen van het aantal mensen aan het begin en aan het einde van het jaar.

7.2 Methodologie (3)

HUISHOUDENSTYPOLOGIE

Het is niet zo eenvoudig een zicht te krijgen op de werkelijke samenstelling van de huishoudens omwille van 2 redenen:

1. De informatie in het Rijksregister over de samenstelling van de huishoudens is gebaseerd op de officiële woonplaats. We weten echter dat de mensen soms niet wonen waar ze officieel geregistreerd zijn. Dit probleem kan niet verholpen worden, we kunnen enkel de officiële toestand meten.
2. De klassieke statistieken op basis van het Rijksregister bevatten geen informatie over de nieuwe samenlevingsvormen (zoals ongehuwd samenwonen). Voor dit probleem biedt de huishoudenstypologie van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS) een oplossing. In deze typologie worden niet enkel de gehuwden als paar beschouwd, maar ook de ongehuwd samenwonenden (rekening houdend met leeftijdsverschillen). In de fiches wordt deze typologie gebruikt, omdat ze een beter zicht op de werkelijke samenstelling van de huishoudens dan de klassieke tabellen van het NIS geven, waarin het aantal alleenstaanden met kinderen wordt overschat. (Voor meer informatie over de herberekening van de rijksregistergegevens, zie www.cbgs.be).

MENSEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM-OF VERVANGINGSINKOMEN

Er bestaat geen indicator die het totaal aantal huishoudens of het totaal aantal mensen in een huishouden met een vervangingsinkomen kan meten. De beste benadering die op gemeentelijk niveau beschikbaar is, zijn de belastingsplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging. We kennen echter alleen het aantal dossiers. In sommige gevallen betreft een dossier een heel huishouden, in andere enkel een persoon en zijn meerdere dossiers per huishouden mogelijk. Het is voorlopig nog onmogelijk in te schatten hoeveel mensen ten laste zijn van de titularissen van de dossiers. Dat betekent dat het percentage dossiers ten opzichte van de bevolking, zoals opgenomen in de tabellen, steeds een onderschatting is van de werkelijkheid. (Het percentage dossiers ten opzichte van het aantal huishoudens, zou echter een overschatting zijn).